

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **P. Č.,** proti žalovanému: **Česká advokátní komora,** se sídlem Národní 16, Praha 1, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 2. 2. 2011, č. j. 307/11, č. j. 311/2011, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 10. 2012, č. j. 11 A 54/2011 - 24,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce jako stěžovatel brojí včas podanou kasační stížností proti v záhlaví uvedenému usnesení Městského soudu v Praze, kterým bylo rozhodnuto, že se žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků zamítá.

Městský soud své rozhodnutí o zamítnutí žádosti odůvodnil tím, že žalobce sice doložil, že jeho majetkové poměry odůvodňují osvobození od soudních poplatků, avšak ani nemajetnému účastníkovi nemůže být osvobození od soudních poplatků přiznáno, pokud jeho návrh zjevně nemůže být úspěšný. Žalobce totiž napadl žalobou rozhodnutí, jimiž mu žalovaný k jeho žádostem určil konkrétní advokáty k zastupování v konkrétních soudních řízeních. Jinak rozhodnutí o určení advokáta pouze přímo či nepřímo citovalo a konkretizovalo zákonná pravidla obsažená v zákoně č. 85/1996 Sb., o advokacii. Námitky proti napadenému rozhodnutí pak byly v podstatě nesouhlasem s podmínkami, které pro poskytování právních služeb určeným advokátem stanoví samotný zákon. V posuzovaném případě žalovaný žalobci plně vyhověl: kladně rozhodl o jeho žádostech o určení advokáta

a stanovil, že advokáti budou poskytovat právní služby bez nároku na odměnu. Žalobce v žalobě vznáší námitky proti tomu, že žalovaný učinil obsahem rozhodnutí některá obecná pravidla poskytování právních služeb stanovená zákonem a taková polemika se zákonnými pravidly je předem odsouzena k neúspěchu. Jelikož tedy žaloba zjevně nemohla být úspěšná, městský soud zamítl žalobcovu žádost o osvobození od soudních poplatků.

Usnesení Městského soudu v Praze napadl stěžovatel kasační stížností. V ní uvádí, že je přesvědčen, že mu žalovaný nevyhověl tak, jak si představoval. V procesu vedeném pod sp. zn. 11 A 290/2011 byl osvobozen, ačkoliv šlo také o žalobu proti rozhodnutí, jímž byl advokát určen. Stěžovatel namítá, že městský soud ignoroval žalobní tvrzení a odůvodnění rozhodnutí je plytké. Soud ve svém rozhodnutí navíc neměl vycházet z dřívější judikatury, ale především ze zákona. Z těchto důvodů navrhuje kasaci napadeného usnesení.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s."), přípustná. Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení Městského soudu v Praze v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnostními důvody. Nejvyšší správní soud konstatuje, že napadené rozhodnutí přezkoumá z kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., ačkoli sám stěžovatel své námitky blíže nepodřazuje pod některý ze zákonem stanovených důvodů. Nejvyšší správní soud totiž dle své konstantní judikatury vychází z toho, že *„pokud ze znění kasační stížnosti vyplývají důvody seznatelné a podřaditelné pod zákonné kasační důvody, není rozhodující, že stěžovatel své důvody nepodřadí jednotlivým zákonným ustanovením, či tak učiní nepřesně.*" (rozsudek ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud neshledal vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Při posuzování přípustnosti kasační stížnosti a zkoumání podmínek řízení Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje i právo na bezplatné zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí (usnesení), jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému. Trvání na těchto podmínkách, vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení, by vedlo k popření cíle, který účastník podáním žádosti sledoval a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, dostupný na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud tedy přistoupil k věcnému přezkoumání kasační stížnosti a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních

poplatků je zařazen v § 36 odst. 3 s. ř. s. Z dikce tohoto ustanovení především vyplývá, že účastník může být osvobozen od soudních poplatků při současném splnění těchto tří předpokladů: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků. Má-li být žadatel osvobozen od placení poplatku úplně, musí navíc nastat zvlášť závažné důvody. V daném případě stěžovatel požádal o osvobození od soudních poplatků, tím je splněn první předpoklad. Z napadeného rozhodnutí městského soudu vyplývá, že městský soud dospěl k závěru, že i třetí předpoklad, tedy doložení nedostatku prostředků, byl v případě žalobce naplněn.

Městský soud naopak dospěl k závěru, že v posuzovaném případě nebyla naplněna zákonná podmínka osvobození od soudních poplatků spočívající v tom, že podaný návrh na zahájení řízení není zjevně neúspěšný.

Třetí věta § 36 odst. 3 s. ř. s. k rozhodnutí soudu o žádosti o osvobození od soudních poplatků stanoví: *„Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.“* Nejvyšší správní soud uvádí, že soud rozhodující o poplatku takto postupuje v situaci, kdy již ze samotných skutkových tvrzení a argumentů žadatele obsažených v návrhu je zcela zřejmé, že mu ve věci nemůže být vyhověno. Nejvyšší správní soud si je vědom toho, že zamítnutím návrhu na osvobození od soudního poplatku může dojít k vážnému omezení práva účastníka na soudní ochranu, avšak na druhou stranu výhoda spočívající v osvobození od soudních poplatků může být účastníku poskytnuta pouze při současném naplnění zákonem stanovených podmínek. V posuzovaném případě stěžovatel svou žalobou vůbec nebrojí proti výrokům napadených rozhodnutí, kterými bylo stěžovateli v plném rozsahu vyhověno, neboť mu byli ustanoveni k bezplatnému právnímu zastoupení advokáti. Stěžovatel se pouze brání proti upřesňujícímu vysvětlení a zákonným citacím o jednotlivých aspektech zastupování ustanoveným advokátem. Nejvyšší správní soud se tedy ztotožňuje se závěrem městského soudu, že podaná žaloba zjevně nemůže být úspěšná, neboť napadá rozhodnutí, jimiž bylo věcně stěžovateli v plném rozsahu vyhověno. Dále je stěžovatelova žaloba zjevně nedůvodná, neboť nenapadá konkrétní zásah do jeho (veřejného subjektivního) práva, avšak pouze text upozornění na zákonnou úpravu v oblasti poskytování advokátních služeb.

Městský soud také rozhodl správně, pokud poukázal na dřívější rozhodovací činnost zdejšího soudu vztahující se k obdobnému případu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2010, č. j. 6 Ads 109/2010 - 47, www.nssoud.cz). Judikatura sice nemá normativní charakter, ale je významným argumentačním instrumentem při rozhodování obdobných případů. Poukaz městského soudu na citovanou judikaturu soudu zdejšího tak je nejen případný, ale i žádoucí. Je to totiž právě Nejvyšší správní soud, který je zákonem povolán ke sjednocování judikatury správních soudů (§ 12 odst. 1 s. ř. s.). Ze shora uvedeného rozsudku ostatně kasační soud vyšel i při úvaze nad nyní posuzovanou kasační stížností. Naopak není bez dalšího rozhodné, pokud by městský soud v jiné podobné věci osvobození přiznal, jak namítá stěžovatel. Je to totiž právě judikatura Nejvyššího správního soudu (v daném případě konzistentní – vedle citovaného rozhodnutí viz např. i rozsudek ve věci 2 As 27/2012), která má sjednocovat případný rozkol v judikatuře krajských soudů.

Z výše uvedených důvodů tedy dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadené usnesení Městského soudu v Praze netrpí nezákonností ani jinou namítanou vadou, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Žalovaný měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné činnosti, proto mu soud právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. listopadu 2012

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu